

Sygn. akt I PZ 7/22

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. Ł.
przeciwko Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa [...]
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 listopada 2022 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi
z dnia 9 czerwca 2022 r., sygn. akt VIII Pa 78/21,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi postanowieniem z dnia 9 czerwca 2022 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez powoda T. Ł. od wyroku tego Sądu z dnia 4 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że pełnomocnik powoda w dniu 23 lutego 2022 r. złożył skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 listopada 2021 r. Wezwany do usunięcia braków tej skargi przez złożenie dwóch brakujących jej odpisów oraz uiszczenie opłaty stosunkowej nadesłał dodatkowe egzemplarze skargi oraz wniósł o zwolnienie powoda od opłaty od skargi kasacyjnej. Następnie w dniu 18 marca 2022 r. pełnomocnik powoda odebrał wezwanie do uzupełnienia

braków formalnych wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej przez złożenie w terminie 7 dni aktualnego oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym powoda.

Wobec nieuzupełnienia tego braku, Sąd drugiej instancji postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2022 r. oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów. Na to postanowienie pełnomocnik powoda wniósł wprawdzie zażalenie, jednakże Sąd drugiej instancji postanowieniem z dnia 9 czerwca 2022 r. odrzucił to zażalenie jako niedopuszczalne, ponieważ z art. 394² k.p.c. wynika jednoznacznie, że takie zażalenie jest niedopuszczalne jako niewymienione w tym przepisie.

Postanowienie z dnia 7 kwietnia 2022 r. wraz z uzasadnieniem zostało z kolei doręczone pełnomocnikowi powoda w dniu 27 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy stwierdził ponadto, że zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych termin do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej upływał 3 czerwca 2022 r., ale opłata ta „do dnia dzisiejszego” nie została uiszczona. Skargę kasacyjną jako nieopłaconą należało zatem odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Powód T. Ł. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 9 czerwca 2022 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 130 § 1 k.p.c., przez jego niezastosowanie i zaniechanie wezwania strony do opłacenia skargi kasacyjnej w sytuacji wydania postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej.

Uzasadniając ten zarzut, żalący się podniósł, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 15 czerwca 2010 r., II UZP 4/10 (LEX nr 578243) przesądził, że po uchyleniu art. 130² § 3 k.p.c. należy wezwać do opłacenia skargi kasacyjnej także profesjonalnego pełnomocnika (pogląd ten zachowuje aktualność także na gruncie apelacji i zażalenia). Podstawą tej tezy było zaś założenie, zgodnie z którym przyjęcie - mimo uchylenia art. 130² § 3 k.p.c. - że tożsama z nim norma dalej obowiązuje, oznaczałoby, że przepis ten nie zawierał żadnej treści normatywnej (a nie można zakładać, że ustawodawca wprowadza unormowania zbędne). Szczególne rygory procesowe (a takim jest pozbawienie strony prawa do błędu) powinny wyraźnie wynikać z przepisów, a nie podlegać wyprowadzeniu z analogii.

Uznając uregulowanie z art. 370 k.p.c. za niepełne w zakresie zagadnienia usuwania braków fiskalnych, Sąd Najwyższy nakazał stosowanie art. 130 § 1 k.p.c., a w efekcie tego wzywanie skarżącego do opłacenia skargi, nawet gdy reprezentował go profesjonalny pełnomocnik.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawane w niniejszym postępowaniu zażalenie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1125, dalej jako ustawa o kosztach), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 45), jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c. Jednakże w myśl art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach powyższego przepisu nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia.

Zdaniem Sądu Najwyższego, już tylko gramatyczna wykładnia art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach wskazuje jednoznacznie, że wyłącza on zasadę przewidzianą w art. 112 ust. 2 tego przepisu, odnoszącym się jednak tylko do strony niereprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika. Przepis art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach określa też początek biegu terminu do opłacenia przez profesjonalnego pełnomocnika wniesionego przez niego pisma, eliminując tym samym potrzebę dodatkowego wzywania tego pełnomocnika do uiszczenia opłaty.

Ponadto nie zawiera, w przeciwieństwie do art. 112 ust. 2, odesłania do regulującego postępowanie naprawcze art. 130 k.p.c.

Sąd Najwyższy zauważa też, że zmiana treści art. 112 ustawy o kosztach dokonana wymienioną wcześniej ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. miała na celu przyspieszenie postępowania w sytuacji, w której czynności za stronę wykonuje profesjonalny pełnomocnik, a charakter tych czynności nie wymaga dodatkowych wskazówek ze strony sądu. Profesjonalny pełnomocnik ma bowiem - co do zasady - obowiązek samodzielnego określenia i wniesienia opłaty stałej lub stosunkowej, obliczonej od podanej przez stronę wartości przedmiotu sporu. Obowiązek ten wynika zaś z art. 130² § 1 k.p.c. Trudno byłoby więc wskazać argumenty uzasadniające wniosek, że wystąpienie o zwolnienie od kosztów sądowych uchyla tę powinność. Takich argumentów nie dostarcza z całą pewnością uzasadnienie ocenianego zażalenia. Tylko bowiem w stanie prawnym obowiązującym przed zmianą art. 112 ustawy o kosztach przyjmowano, że również strony reprezentowane przez zawodowych pełnomocników, które nie uzyskały zwolnienia od opłat sądowych, mają obowiązek wniesienia wymaganej opłaty dopiero na wezwanie przewodniczącego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2006 r., III CZP 98/06, OSNC 2007 nr 9, poz. 131, postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 stycznia 2008 r., II UZ 47/07, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 129 i z dnia 9 lutego 2011 r., V CZ 95/10, niepublikowane, a także powołaną przez żalącego się uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2010 r., II UZP 4/10, OSNP 2011 nr 3-4, poz. 38). Znowelizowane brzmienie tego przepisu, eliminujące *expressis verbis* zastosowanie w rozważanej sytuacji procesowej art. 130 § 1 k.p.c., jednoznacznie wskazuje natomiast na przyjęcie przez ustawodawcę odmiennego rozwiązania. Artykuł 112 ust. 3 ustawy o kosztach nie tylko bowiem wyznacza termin do uiszczenia opłaty w razie prawomocnego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, ale jednocześnie wyłącza możliwość wdrożenia postępowania naprawczego określonego w art. 130 § 1 k.p.c., co oznacza, że profesjonalny pełnomocnik powinien sam obliczyć i uiścić należną opłatę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 30/11, niepublikowane). Pogląd, że nieopłacenie środka zaskarżenia złożonego przez profesjonalnego pełnomocnika uruchamia tryb postępowania naprawczego

przewidziany w art. 130 § 1 k.p.c., nie jest więc aktualny w sytuacji, w której możliwość zastosowania art. 130 § 1 k.p.c. została wprost wykluczona w ustawie. Artykuł 112 ust. 3 ustawy o kosztach wyłącza bowiem obowiązek wzywania profesjonalnego pełnomocnika przez sąd do realizacji tego obowiązku, co należy rozumieć w ten sposób, że powinien on sam obliczyć i przekazać opłatę w terminie określonym w tym przepisie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 111/12, LEX nr 1341718 oraz z dnia 23 maja 2013 r., I CZ 38/13, LEX nr 1353108 i orzecznictwo tam powołane). Niewykonanie tego obowiązku w terminie określonym w art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach powoduje z kolei odrzucenie wniesionego uprzednio środka zaskarżenia (w okolicznościach rozpoznawanej sprawy skargi kasacyjnej) na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 2015 r., III PZ 9/15, LEX nr 2004202; z dnia 4 lipca 2019 r. III PZ 4/19, LEX nr 2697620 oraz z dnia 23 stycznia 2020 r., II PZ 22/19, LEX nr 3130840).

Kwestię tę wyjaśnił również jednoznacznie Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 16 marca 2017 r., III CZP 82/16 – zasadzie prawnej (OSNC 2017 nr 7-8, poz. 75), wyrażając pogląd prawny, zgodnie z którym w razie wniesienia przez stronę zastępowaną przez radcę prawnego (adwokata, rzecznika patentowego) skargi kasacyjnej, od której - stosownie do wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia - pobiera się opłatę stałą lub stosunkową, sąd drugiej instancji, po doręczeniu postanowienia oddalającego w całości lub w części wniosek o zwolnienie skarżącego od kosztów sądowych oraz bezskutecznym upływie terminu przewidzianego w art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach, odrzuca skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]